

Handwritten numbers or symbols in the top right corner.

Handwritten text in Georgian script, likely a historical or literary document. The text is written in a cursive style across the upper portion of the page.

პირადად მე ვცდილობ რაც შეიძლება მეტი ობიექტივობა და
ვიცვა ვეფხის-ტყაოსნის გარშემო მუშაობაში. ამ მუშაობის დროს
ჩემი საფუძველია ფორმალიზმი, როგორც ლიტერატურული კვლე-
ვა-ძიების მეთოდი, რომელიც ემყარება მწერლის სტილის რაც შეიძ-
ლება ფართო და ღრმა შესწავლას. ფორმალიზმი, როგორც განსა-
ზღვრული კრიტიკული სკოლა, საბოლოოდ ჩამოყალიბდა თანამდერ-
ოვე გერმანიაში, ხოლო რაც შეეხება მასში შემავალ ელემენტებს
და მის ნაწილობრივ გამოყენებას, ის ძველი დროიდანვეა ცნობილი;
მაგალითად, ალექსანდრიელი ფილოლოგები ჰკმობდნენ ძველი გრამა-
ტიკოსების მუშაობაში ჰომეროსის პოემების გარშემო იმას, რომ ისინი
ყურადღებას მხოლოდ იშვიათსა და ძნელად გასაგებ სიტყვებს აქ-
ცევდნენ, მაშინ როდესაც შესწავლილი უნდა ყოფილიყო, თუ როგორ
და რა მნიშვნელობით ხმარობდა ჰომეროსი ჩვეულებრივ სიტ-
ყვებს.

(ხელნაწილს ვიხედავ, გვ. 283.)

Handwritten text in Georgian script, continuing from the previous section or as a separate entry. It appears to be a reflection or a note related to the text in the box above.

რუბა-
თველის უდიდესი „მატრიოტი“ კ. ქიქი-
ნაძე „ვეფხისტყაოსნის“ საუკეთესო აფორ-
იზმების შინაარსში ვერავითარ ლირე-
ბულელებს ვერ ნახულა (გვ. 102). მიუ-
ხედავად იმისა, რომ საუკუნეთა განმავ-
ლობაში ეს პოემა განმტკიცდა ხალხურ
შემოქმედებაში, პოემის აფორიზმები ხალ-
ხის ნამდვილ კუთვნილებად აქცა და რუ-
სთველის მრავალი ბრძნული თქმანი
მშრომელ ხალხში თავისებურ წინეობრივ
ნორმებს როგორ ახრულებდა. რუსთველი-
ლოგობის „ერთადერთ“ პრეტენდენტს კ.
ქიქინაძეს „ავიწყდება“ თვით შოთას შე-
ხედულება პოეზიაზე:
„შაირობა პირველადვე სიბრძნისაა
ერთი დარგი,
ხალხითა-ხალხითად გახატონი, მამე-
ნელთათვის დიდი მარგი...“.

ყ ამ სიყვარულს კაბუჩი კანზის სიყვარულს და მისი, მათი
მ, ხე მისი სიყვარული იქნება „ვეფხისტყაოსნის“
კაბუჩი, ხე მისი სიყვარული იქნება „ვეფხისტყაოსნის“
სიყვარული აქედანვე სიყვარული იქნება „ვეფხისტყაოსნის“
სიყვარული იქნება „ვეფხისტყაოსნის“

მეტაფორების გვერდით ვეფხისტყაოსანში განსაკუთრებულ
ყურადღებას იქცევს აფორიზმები. ეს არის პოეტის მიერ მოკლედ
და ზოგადად გამოთქმული თავისი მოსაზრებანი ადამიანთა მრავალ-
გვარი ურთიერთობის, მორალის, ბედის-წერის, სიკვდილ-სიცოცხ-
ლისა და სხვა ამგვარი საკითხების გარშემო. რუსთაველი პოემის
შესავალშივე აღნიშნავს, რომ „შაირობა პირველადვე სიბრძნისაა
ერთი დარგი“, და მთელი წიგნის მანძილზე არსად არ ივიწყებს
ამ ნათქვამს. აქაც იგივე შეიძლება ითქვას, რაც მეტაფორების გამო-
ითქვა: აფორიზმების სიმრავლით, მათი ღრმა შინაარსით და წარ-
მტაცი ფორმით რუსთაველი უბადლოა მსოფლიო პოეზიაში.

სიყვარული იქნება „ვეფხისტყაოსნის“ სიყვარული იქნება „ვეფხისტყაოსნის“
სიყვარული იქნება „ვეფხისტყაოსნის“

„თითქოს ხადაოდ არ უნდა მივიჩნიოთ
ის გარემოება, რომ „ვეფხისტყაოსნის“
ნამდვილი ტიტლის დადგენა შეუძლებე-
ლია, თუ არ გავიკვამ ავტორის მხოფლ-
მხედველობა და ამ უკანასკნელით განსა-
ზღვრული პოემის მთავარი იდეა. ნაწილ-
სიყვარული იქნება „ვეფხისტყაოსნის“ სიყვარული იქნება „ვეფხისტყაოსნის“

სიყვარული იქნება „ვეფხისტყაოსნის“ სიყვარული იქნება „ვეფხისტყაოსნის“
სიყვარული იქნება „ვეფხისტყაოსნის“

Handwritten text in a cursive script, likely a letter or a journal entry. The text is dense and covers most of the page. There are some corrections and underlines.

Second block of handwritten text, continuing the narrative or discussion from the first block. It includes several lines of cursive script with some corrections.

გაბრიელ შაველიძე

იპოვეთ ბეტი შა (გაბრიელ შაველიძე, 1897-10, 27. 214/ წ. 5150) იპოვეთ იპოვეთ

1433. ზედა ეწერა: „აქა ძეს აბჯარი საკვირველიო, ჯაჭვ-მუნარადი, აღმასი, ხრმალი ბასრისა მჭრელიო; თუ ქაჯნი დევთა შეებნენ, იყოს დღე იგი ძნელიო; უმის-ეამისოდ ვინც გახსნის, არის მეფეთა მკვლელიო.“

საქმის ბუნება შესახებ, იქნებ შპეის: „თუ ქრთაძე იპოვეთ...“

აქა ძეს აბჯარი საკვირველიო, ჯაჭვ-მუნარადი, აღმასი, ხრმალი ბასრისა მჭრელიო; თუ ქაჯნი დევთა შეებნენ, იყოს დღე იგი ძნელიო; უმის-ეამისოდ ვინც გახსნის, არის მეფეთა მკვლელიო.“

შეიქმნა გაბრიელ შაველიძის, ნანსაიპოვეთ შპეის ბუნების ალანი
 აქა ძეს აბჯარი საკვირველიო, ჯაჭვ-მუნარადი, აღმასი, ხრმალი ბასრისა მჭრელიო; თუ ქაჯნი დევთა შეებნენ, იყოს დღე იგი ძნელიო; უმის-ეამისოდ ვინც გახსნის, არის მეფეთა მკვლელიო.“

სხვა. 1897-10-27, 214/ წ. 5150. აქა ძეს
 სარიძე, აქა ძეს აბჯარი საკვირველიო, ჯაჭვ-მუნარადი, აღმასი, ხრმალი ბასრისა მჭრელიო; თუ ქაჯნი დევთა შეებნენ, იყოს დღე იგი ძნელიო; უმის-ეამისოდ ვინც გახსნის, არის მეფეთა მკვლელიო.“

იპოვეთ ბეტი შა (გაბრიელ შაველიძე, 1897-10, 27. 214/ წ. 5150) იპოვეთ იპოვეთ

საქმის ბუნება შესახებ, იქნებ შპეის: „თუ ქრთაძე იპოვეთ...“
 აქა ძეს აბჯარი საკვირველიო, ჯაჭვ-მუნარადი, აღმასი, ხრმალი ბასრისა მჭრელიო; თუ ქაჯნი დევთა შეებნენ, იყოს დღე იგი ძნელიო; უმის-ეამისოდ ვინც გახსნის, არის მეფეთა მკვლელიო.“
 შეიქმნა გაბრიელ შაველიძის, ნანსაიპოვეთ შპეის ბუნების ალანი
 აქა ძეს აბჯარი საკვირველიო, ჯაჭვ-მუნარადი, აღმასი, ხრმალი ბასრისა მჭრელიო; თუ ქაჯნი დევთა შეებნენ, იყოს დღე იგი ძნელიო; უმის-ეამისოდ ვინც გახსნის, არის მეფეთა მკვლელიო.“

2017.01.10

Handwritten text at the top of the page, likely a preface or introduction, written in Georgian script.

1306. გვირაბის კარსა ნიდაგ მოყმე სცავს არ პირ-ნახედი.
ათი ათასი ჭაბუკი დგის, ყველაკი ხასედი;
ქალაქის კართა სამთავე სამ-ათას სამ-ათასედი.
გულო, გაგსაჯა სოფელმან, არ ვიცი და, გლახ, რას ები!“

Main handwritten text in Georgian script, consisting of several lines of prose.

Second main section of handwritten text in Georgian script, appearing to be a separate entry or a continuation of the previous text.

Handwritten text at the top of the page, including the word "Kupfer" and other illegible characters.

Main body of handwritten text, containing several lines of cursive script with some corrections and annotations.

Handwritten text at the bottom of the page, continuing the cursive script.

29. არს პირველი მიჯნურობა არ დაჩენა კირთა, მალე: თავის წინა იგონებდეს, ნიადაგმცა ჰქონდეს ხალვა, შორით ბნელა, შორით კვდომა, შორით დაგვა, შორით ჯალვა, დასთმოს წყრომა მოყვრისაგან, მისი ჰქონდეს შიში, კრძალვა.

30. ხამს თავისა ხვაშიადსა არვისთანა ამელავებდეს, არ ბედითად „პაი“ ზმიდეს, მოყვარესა აყივნებდეს, არსით უჩნდეს მიჯნურობა, არა სადა იფერებდეს, მისთვის კირი ლხინად უჩნდეს, მისთვის ცეცხლსა მოიღებდეს.

32. მიკვირს, კაცი რად იფერებს საყვარლისა სიყვარულსა? ვინცა უყვარს, რად აყივნებს, მისთვის მეგდარსა, მისთვის წყლულსა? თუ არ უყვარს, რად არა სძულს, — რად აყივნებს, რაცა სძულსა?! ავსა კაცსა ავი სიტყვა ურჩენია სულსა, გულსა.

„იმას, რომ ინდო-ბატაველთა ამბავი არ არის შოთას პოემის თრიგინალური ნაწილი, ადატურებს აგრეთვე თ ვაქტივრომ უკველაზე უფრო უკველეს ბელნაწერში, როგორც არის ვაბტანგბტული რედაქცია, ინდო-ბატაველთა ამბავი შეტანილი არ არის.“

მ, პოე

19
 16135300
 208-1110133

სამი რამ ახასიათებს უმთავრესად სამცხრდო დაწერილ რეცენზიას.
 ერთ-სიხარად: მცერი ყოველთვის ასწრებს მოყვარულ რეცენზიას
 წერას. მეორე-უკუღებულყოფა იმისა, რაც მთავარი და ცენტრალური
 სარეცენზიო წიგნში, და მთელი ყურადღების გადამხანა წერილობაზე.
 ამ შემთხვევაში რეცენზენტი წააგავს იმ ადამიანს, რომლისთვისაც
 მიუხედავად, მაგარიძად ამა თუ იმ კაცის გარეგნობის აღწერა, და ისიც
 დაწერილობით აგვიწერს მისი ხელის თითებს, ხოლო სახისა და ფანის
 მოყვანილობის შესახებ კი არა იტყვის.

მცირე რეცენზიის მესამე ნიშანდობლივ თვისებას წარმოადგენს
 გრამატიკისა და სავრთოდ ვიწროდ აღებული ენობრივი საკითხების
 წინა პლანზე წამოყვება. ზოგიერთ რეცენზენტს რომ სარეცენზიოთ
 კანტ-ლაპლასის თეორიის შესახებ დაწერილი წიგნი მისცა, ის იქაც
 გრამატიკაზე გადამხანა ყურადღების ცენტრს და, თუ სადმე ამოიკითხა
 მაგარიძად, ფრაზის ნაწყვეტი - "ყველა პლანეტები", უჭკვედა იქვე
 ბრჩინობაში შენიშნავს: "ყველა პლანეტები, თუ ყველა პლანეტი? !".
 ხოლო რაც შეეხება თვით ამ პლანეტების გარშემო გამოთქმულ მოსაზრე-
 ბებს, მათი განხილვით ის მანც და მანც თავს დიდად არ აიტკიცებს.

ცხადია, გრამატიკის წინააღმდეგ არ შეიძლება იმედას რამე, მა-
 გრამი, რომელიც ყველაფერს ამ ქვეყნად, გრამატიკასაც თავისი დრო და
 ადგილი უნდა უქნეს დაემოიბილი.

Handwritten text in a cursive script, likely a transcription or commentary on the printed text above. The text is dense and covers most of the lower page.

პასუხი

ვუკ. პერიკეს

კონსტანტინე ანდინაძე

ვუკ. პერიკე „ლიტ. გაზეთში“ № 19 გამოცემაში ჩემ წერილს „რუსთაველის იუბილეისათვის“ (ლიტ. გაზ. № 17.).

იგი ეხება მხოლოდ ერთ გასწორებას, რომელიც მე მოვახდინე „ვეფხისტყაოსანში“ (74 ტაეპი).

ვ. პერიკე მედავება ამ გასწორების გამო და მიკითხნებს „სულ არცოდნას“. ვნახოთ, ვინ იჩენს სრულ არცოდნას ამ შემთხვევაში, მე, თუ ის. აი ეს გასწორება: წინანდელ გამოცემებში ეს ადგილი ასე იბეჭდებოდა—**ლაშქარნი სამზოდ აწვივნეს**: „ზნდით და მოიჯარენით“. გაჰყარეს სმა და ნალიმი, მუნ ამოდ გავიხარენით.

მე დამახინჯებულად მევიჩინე უკანასკნელი სტრიქონი, ვინაიდან პირველი პირი სიტყვისა „გავიხარენით“ გვიჩვენებს, რომ ეს სიტყვები ეკუთვნის არა ავტორს, არამედ როსტევეანს (ან მის ქვეშევრდომებს). ამიტომ, ჩემის აზრით, სტრიქონი უნდა შევიდეს ბრჭყალებში და ნაცვლად „გაჰყარეს“ (მესამე პირი) დაიწეროს „გაჰყარეთ“ (მეორე პირი), აი ამგვარად: **ლაშქარნი სამზოდ აწვივნეს**: „მოდით და მოიჯარენით, გაჰყარეთ სმა და ნალიმი, მუნ ამოდ გავიხარენით“. ვ. პერიკე განცვიფრებული სწერს ამის გამო: „შეწყვიტეთ სმა და ნალიმი, იქ (მუნ) ამოდ გავიხარეთ. სად, იქ? მბრძანებელისათვის, ბრძანების მომენტში, ნადიმის ადგილას, ეს იქ იქნება, თუ აქ? ცხადია აქ!“

აქ ცხადია მხოლოდ შემდეგი: ვ. პერიკეს ვერ გაუგია პოემის ეს ადგილი და ჰგონია, რომ სიტყვები „მუნ ამოდ გავიხარენით“ ჰგულისხმობს ნადიმით გამოწვეულ სიხარულს, ნამდვილად კი იგულისხმება ნადიმობასთან დაკავშირებული სიხარული; ამიტომ უნდა იყოს არა აქ, არამედ იქ (მუნ), ისე, როგორც არის.

ვ. პერიკე იმდენად მოუხიბლავს იმ აზრს, ვითომც აქ ლაპარაკი

იყოს ნადიმის სიხარულზე, რომ სიტყვები ჩემი გასწორებიდან „თითქოს... თვით ავტორი იღებდეს მონაწილეობას ნადიმობაში“ (გვ. 284), ასე ამოუკითხავს—„თითქოს... თვით ავტორი იღებდეს მონაწილეობას ნადიმობაში“.

ახლა მევეჩერდეთ გრამატიკაზე. ვ. პერიკე სწერს, რომ „გავიხარენით“, გავიხარეთ (ნამყო) ვერ გამოხატავს სიხარულს, რომელსაც ადგილი ექნება მომავალში. აბა ვნახოთ, თუ ვერ გამოხატავს ერთგან (941 ტ.) ტარიელი ეუბნება ავთანდილს:

„ამას მოკვდავი ვილოცავ აროდეს ვითხოვ, არ, ენით: აქა გაყრილინი მიჯნური მუნამცა შევიყარენით, მუნ ერთმანერთი კვლა ვნახნეთ, კვლა რამე გავიხარენით“. აქ სიტყვები „შევიყარენით“ „ვნახნეთ“ და „გავიხარენით“ აღნიშნავენ მოქმედებას მომავალში. ცოცხალი ტარიელი საიქიოს მოელის მიჯნურთან შეხვედრით ვახარებას. ასევე ნადიმზე მყოფი როსტევეანი და მისი ქვეშევრდომები ახალ სიხარულს მოელიან მომავალი ნადიმობისაგან.

„გაჰყარეთ“ კი არა, „გაყარეთ“—ო მასწავლის ვ. პერიკე. სრულიადაც არა, „ჰ“ აუცილებელია აქ—„გაჰყარეთ სმა და ნალიმი“, მაგრამ იგი ზედმეტი იქნება, მაგალითად, შემდეგ კონტექსტში: „გაყარეთ თავზე ბტვერი“. „გაჰყარეთ“ ნიშნავს გათიშვას, შეწყვეტას, „გაყარეთ“ კი ყრას, ფრქვევას.

ამგვარი შემოკამათების შემდეგ მე კიდევ უფრო თამამად შემძლია გავიმეორო ჩემი სიტყვები, რომლის გამოც ვ. პერიკეს თავისი წერილი დაუწერია: დიახ, „ვეფხისტყაოსანის“ ტექსტი არსებითად (ე. ი. წვრილიანების გამოკლებით) უკვე დადგენილად უნდა ჩაითვალოს და შემდეგი დიდწიშვანელოვანი სიტყვა რუსთაველის უკვდავი პოემის შესახებ უნდა მიეცეს მხატვრულ კრიტიკას.

რაც შეეხება ვ. პერიკის მიერ გაზ. „კომუნისტში“ დაბეჭდილ რეცენზიას, მე უფლებას ვიტოვებ თვით გაზ. „კომუნისტი“-ს ფურცლებზე გავსცე მას პასუხი იქ გამოთქმული მოსაზრებების გარშემო.

Handwritten notes in the left margin, including the number '3' and some illegible text.

Handwritten notes at the bottom of the page, including the name 'ვ. პერიკე' and other illegible text.

Handwritten notes at the top of the page, including the name "L. K. ...".

Handwritten text in the top right corner, possibly a date or reference number.

Handwritten notes in the middle section, including the word "საქართველო" (Georgia).

მთავარი ხასიათის ფრაზებს მხედველობაში არ მივიღებთ, "ვეფხისტყაოსნის" ფრაზების უზარმაზარ საკითხებს, რომლებიც ამ გამოსვლაშია დასმული, და ფრაზა მხოლოდ შენიშვნებს, საიდანაც მან მოვიყვანე მარტო მათი კონკრეტული მაგალითი - მრავალმხრივი ადგილების გასწორება / " მხედველ" და " მე რუსთველისად ამისა" / და მრავალ ექსპონატის / " მრავალად" და " შეამთხრა" /.

აქედან ყურადღების გარეშე უნდა დაგვხვდეთ მრავალმხრივი ექსპონატის, რადგან მე ექსპონატისადგომის დარღული წერილის პირველსავე ფრაზაში ვაღიარებ, რომ ეს ექსპონატი ემყარება აქამდე არსებულ ექსპონატებს და ახალს არაფერს შეიცავს. ამიტომ, ცხადყოფს, " ვეფხისტყაოსნის" ჩემი გამოსვლა ვერ მიიღებს თავის თავზე ყველა იმ შედეგებს, რომლებიც ამ, მთავრის ექსპონატებს ახასიათებს. ზემოაღნიშნული სიტყვები განმარტებული აქვთ ამგვარად ყველა ცნობილ ექსპონატებს - ვარაუდებულს, აბრულებულს და ვაკუუმურს. სამწუხაროდ ვ. ბერიძის არაფერი გაუკეთებია ამ მიმართულებით, თორემ ჩვენ მის ნაშრომსაც გაუწევდით ანგარიშს.

Handwritten notes at the bottom of the page, including the name "L. K. ...".

Handwritten notes at the top of the page, including the number 431 and some illegible text.

Handwritten text in the top right corner, possibly a date or reference number.

მამასაღამე . ვ. ბერიძის მიერ მოყვანილი ოთხი კონკრეტული მასალიდან 5-მ კომპლექტით მცირეობა. დარჩა მხოლოდ ორი დამახინჯებული - ბუღი ადგილის გასწორება - " მხნეღრე " და " მე რუსთველისად ამი - სა ". ხაზინაში ამ მცირე ნაშთსაც განახლებება მოეღის, და აი რატომ: " მე რუსთველისად ამი სა ", რომელიც ვ. ბერიძეს გასწორება, და ისიც ჩემს მიერ მოხდენილი გასწორება, პეტროს, ნამდვილად გასწორება არ არის; იგი ამ ცნობილი სტრიქონის ერთერთი წაკითხვაა არსებული ხელნაწერი ვარიანტებიდან. პირიქით, გასწორებას წარმოადგენს ღვიძ ვ. ბერიძის მიერ იქვე მოყვანილი ვარიანტი " მე რუსთავისად დაბისა ", რომელიც გვხვდება არა ხელნაწერებში, არამედ დაბეჭდილ ტექსტში მარტოაღწ.

მე მხოლოდ უპირატესობა მივანიჭე სხვების წინაშე ხსენებულ ვარიანტს, ისე როგორც უპირატესობას ანიჭებ მას ზოგიერთ სხვა მკვლევარს / აბუღაძე, ინგოროყვა / სხვადასხვანაირი განმარტებით. ჩემი განმარტება არც ისე უსაფუძვლოა, როგორც ეს ვ. ბერიძეს უნდა მოგვაჩვენოს. ჩემის აზრით / " რუსთველის გარშემო " გვ. 91 /, " მე რუსთველისად ამი სა " ნიშნავს " მე ამის რუსთველად ", და არა " რუსთველის მიმართ ", როგორც რეცენზენტი ფიქრობს. " ვეფხისტყაოსანში " არის ასეთი სტრიქონი:

დაწვნი მიხნი მზისად კმარის, კაცთა განმცა ვითაკონცეს!

ვ. ბერიძის გრამატიკას ძუ დავემყარეთ, მაშინ ეს სიტყვები ასე უნდა გავიგოთ: " დაწვნი მიხნი მზის მიმართ კმარის ". ... ნამდვილად ვი იგი ნიშნავს - " დაწვნი მიხნი მზედ კმარის ". ამგვარადვე სტრიქონში:

ავთანდილ მალეოთ ცრემლსა სწავის, სდის ზღვათა შივსართა - ვისად,

სიფყვა "შესარდასად" ნიშნავს არა "შესარდასად" არამედ "შესარდასად".

ასე თუ ისე, ეს მაგალითი ვ. ბერიძის აქ არ უნდა მივყავან, რადგან ჩემს გასწორებებში, რომელთაც მე სათაბოთ ვასაბუთებ, იგი არ შედის. მაშ რად დასჭირდა რევენჯენტს ამ სიფყვის ჩადენა? აღბად იმისთვის, რათა ვიღვე ერთი უდვილი საბუთით გაემარჯებინა ჩემი შეხედულება, რომ " ვეფხისტყაოსნის " გარშემო ყალბის მიჭენილობა იმდენად ძველად არ იყო გავრცელებული, რამდენადაც ახლა არის.

ამგვარად, დარჩა მხოლოდ ერთი კონკრეტული მაგალითი: "მხნე-
დრე", თუ " მხნე რე "? არც ამ მაგალითის საჭიროა კარგად. ვ. ბერიძის აზრით " რე " მკაფიოდ შენახულია სიფყვებში აგ-რე, ას-რე, მა-რე, მა-გრამ ის არ ამბობს, თუ საიდან არის წარმოებული ზოგი რე, რომელიც, მისი სიფყვით, ძველი ქართული ყოფილა, თითქმის ძველ ქართულს არ ესაჭიროებოდა განმარტება.

ნამდვილად ვი ზოგი აგ-რე, ას-რე, მა-რე ნიშნავს ასე იარე, მა-რე იარე. იარე, რება, სე-ვა რაღას ნიშნავს? ამის გასაგებად უნდა მივმარტოთ ძველ ქართულ წიგნს, ზიბლიას. ამ წიგნში რება, სე-ვა ნიშნავს ბრძანებათა და მიწვევათა აღსრულებას, მაგალითად: " სამარტლათა ჩემთა ხვიდოდეო ", " ბრძანებათა შინა ჩემთა ვილოდოან " და სხ. ავთანდილია უარდერძა, მისცა მიწვევანი, უბრძანა შერმადონს და უთხრა: ამ სახედ, ამნაირად იარე, ხვიდოდეო, ვილოდეო.

ვ. ბერიძე მიკვირებებს რაგომ "რე" მიუჩნე სტრიქონში, სიფყვა " ზედა-ზედრე " შიდაც არ გამიოყვით. " რე " ვეფხისტყაოსანში არ ნიშნავს ყველგან სიარულს. ამ მიუჩნე შემიხვევიაში იგი ხმარებულია, თანა-ხმად საბა-სულხანის განმარტებისა, როგორც " სიფყვათა მიშენიერემყო-ფადი " ნაწილაკი.

ვიღვაც მარტალი რომ იყოს ვ. ბერიძე ამ შემიხვევიაში, მაინც ნუთუ ღირდა ამის გამომამხელა რევენჯენტის დაწერა? წიგნში წარმო-გენილია თრმთცდაათი დამახინჯებული სიტყვის გასწორება. გასწორებებს წინ უძღვის წერილი, სადაც ვხუჩ:

ფეხსტის გამსწორებელი შეცდომებისა გან და ღვეჯი არ მარტო მარტო
 გრამი უნდა გვახსოვდეს, რომ ერთი ნამდვილი გასწორება გამოიხსო-
 დის ან შეცდომას, რადგან ვარგის გასწორება სამუდამო და რჩება, ხოლო
 შეცდომები კი აღარად იქნება თავიდან აღიკვეთელი შემდეგ გამო-
 ცემებში მუდმივად. აღბად რეცენზენტმა ვერც ერთი წესიერი გასწორება
 ვერ აღმოაჩინა ამ მრეცენზენტში, მიუხედავად იმისა, რომ სამი მუთ-
 თხედი, და მუდმივი არა, ჩემის ღრმა რწმენით, საბოლოოდ შეჩვენება პოე-
 მის ფეხსტს, და სანდუშოვო იქვე ერთი თავისი "გამსწორება" წარმო-
 ავადგინა, რომელსაც ქვემოთ შევხვები.

რეცენზენტმა ვარგის იცის, რომ რეცენზია "პირუტყვიდან" არ
 ჩანს ვერც, და იგი მხოლოდ დაგებაა ან აშენებული, და ამიტომ ^{3. ს. ს. ს.}
 გამოცემის ზოგიერთ მხარეს იწინებს, მაგრამ მან ისიც ვარგის
 და რა დაიწყო და რა მოიწინა. იწინებს ფეხსტის და დგენას, რაც
 უმთავრესია, და იწინებს ზოგიერთ მუთრე და მესამე ხარისხის
 მნიშვნელობის დანართებს, თუმცა აქაც მას და აქვე სიგევა "მაგრამ",
 რომლის მთავარ დანიშნულებას დიკციონარის საჭიროები ჩრდილის
 მიყენება წარმოადგენს.

მე არ გამოუყოფები ყველა ამ "მაგრამებს", შევჩვენებ
 მხოლოდ ერთს. რეცენზენტს აღნიშნავს, რომ მუდმივი და რეცენზი
 სწორად მაქვს წარმოდგენილი, მაგრამ მას ვითომც იმდენი კორექტი-
 ვით ვარტულა, რომ აღვიღებ ხერხებზე რეცენზის მხრით დამახინჯებუ-
 ლი სტრიქონის კანონიერად მიჩნევა. ის აქ წყალგაღმა მდებარე
 და მისაყვებულს - დავე, "ჩოჩის აპოლოგის" ავტორს, რეცენზი
 დარღვეული სტრიქონები უკუდა გაგმარებელია. მას მოსწავს
 კონკრეტული მაგალითი: "აქამდამ ესე სამეფო მარტ შენია მანდო-
 ბილი" მაღალია და დაბალი შარის აღრევას წარმოადგენს, და გა-
 სწორებისათვის სიგევაების ამგვარი გადნახვევა უნდა მოგვხდო-
 ნათ: "აქამდამ ესე სამეფო შენია მარტ-მონდობილი". რჩევისა-
 თვის მაღლობი ვარ, მაგრამ არ შემიძლია მისი მიღება. გასწორების
 ასეთი მუთხედი ვ. ბერიძემ თავად გამოიყენა, როდესაც მას პოეტური
 ფეხსტის და დგენას მიანდობენ. სცადოს მან ვერძო "ვეფხისტყაოსნის"

~~ახლა~~ „კაცის-ქალის“ ახლად სავიზო ვისუფლებ
 ვამხვიყრავ მძინოდ. ზღვრის ყველა საბრძოლველად, თუ, თუ ხარ უფ-
 ლად ვ. ზედიე იმ ქვეყნის ზღვრის, ხაზებისა და სხვათა ქვეშ
 ზღვრის, ხაზებისა ზღვრისა. აქ მათგან რაღაცა ზღვრისა და
 კამათი არა. მუხამ ვ. ზედიე ქვეყნისა ან მძინოდ, მათ
 ზღვრის ყველა აქ მძინოდ. მათ იგი ზღვრისა მათ და სხვა
 ზღვრის ქვეყნისა, ვამხვიყრავ სხვა ზღვრისა.
 და მათგან ქვეყნისა, ვამხვიყრავ ზღვრისა:

256. ქალი კიოდა ტირილით, — ხმისა მისცემდა მთა ვითა!
 უხახის: „ლომო, ტარიელ!“ არ იყო ამად ზავითა;
 ავთანდილ ეტყვის: „ნუ შიშობ, ნუ ხარ ცნობითა ავითა,
 ღარიბი უადგილოსა მოვალ მართ ოდენ თავითა.“

ამს სავიზო-ქალისა, ხაზისა ზღვრისა სხვათა,
 ზღვრისა ზღვრისა, ან ზღვრისა, ხაზისა ზღვრისა სხვათა
 ქვეყნისა (260) ავთანდილს სავიზო-ქალისა „ვამხვიყრავ სხვათა“
 ხაზისა ზღვრისა ზღვრისა სავიზო-ქალისა სხვათა ზღვრისა
 სხვათა ზღვრისა ზღვრისა სავიზო-ქალისა სხვათა ზღვრისა
 სხვათა ზღვრისა — „სხვათა სავიზო-ქალისა ზღვრისა სხვათა“
 ან ვ. ზედიე ზღვრისა, ხაზისა სავიზო-ქალისა სხვათა
 სხვათა (260). მათგან ზღვრისა სხვათა ზღვრისა სხვათა
 და მათ ზღვრისა სხვათა, ან სავიზო-ქალისა სხვათა.
 იგი:

260. ყმა ეტყვის: „მხედავ სისხლისა თვალთა მდის ცრემლთა წყალები;
 დრო გამიგრძელდა, მიმკირდა, მაჩნია მითა წყალები;
 ვიცი, არ მომკლავ, — ღარიბი ღარიბსა შეგმწყალები.
 მაგა ამბითა დამივსე ცეცხლისა მევე ალები.“

თუ ეს სავიზო-ქალისა ვამხვიყრავ, მათგან მათი ხაზისა სავიზო-ქალისა სხვათა

259. კვლა ეტყვის: „ყმაო, რა გინდა, ანუ მენუკვი მე რასა?
 მაგა საქმესა ვერა იქმს ვერცა კალამი წერასა;
 შენ ერთხელ იტყვი: „მითხარო“, მე ასჯერ გითხრობ „ვერასა.“
 ვითა სიცილი ტირილსა, მიჯობს ვაგლახი მღერასა.“

261. ქალო, არ იცი, სით მოვალ, რა კირნი მომითმენიან!
 ოდითგან ვეძებ ამბავთა, ესე არვისგან მსმენიან;
 შენ მიპოვინიარ, — სიტყვანი ჩემნი რაზომცა გწყენიან,
 ვერ დაგეხსნები, მიაბე, ჩემთან ნულარა გრცხენიან.“

Handwritten numbers and text in the top right corner.

Main handwritten text in Georgian script, covering the top half of the page.

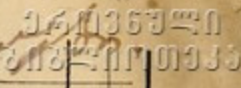
276. ჩემსა თავსა მიჯნურობა მართალია, არ ნაქორად; ჩემი ვერა ვერ მოგკიდე, მეუბნები მრუდსა სწორად. ვინცა აქა გამომგზავნა, არვინა მჩანს მისად სწორად, მისგან კიდე სხვა მნათობი შევაწონე ერთსა ორად.

Main handwritten text in Georgian script, covering the middle and bottom sections of the page.

336. მას დღესა ლომი ტარიელ შევბითა აივსებოდა; ხელითა ხელთა მიზიდვენ, ერთმანერთს ეუბნებოდა. მათთა შემხედლთა მათთანა ლალიცა უმტვერდებოდა. ჰგავს თუ, მაშრიყი შუქსა ჰფენს, მზე მათთვის გაივსებოდა.

Main handwritten text in Georgian script, covering the bottom section of the page.

Handwritten text in Hebrew on a grid background, starting with "ענין חלקי ארץ" and "הענין השני" (The second matter).

Handwritten text in the right margin, including the word "תורה" (Torah).